

Den 11. internasjonale IAMS-konferanse

Port Dickson, Malaysia 31. juli - 7. august 2004

TORMOD ENGELSVIKEN

The International Association for Mission Studies (IAMS) holder en internasjonal konferanse hvert fjerde år. IAMS er den faglige internasjonale organisasjonen for missiologer fra alle verdensdeler og kirkesamfunn, fra Norge til Fiji og fra pinsevenner til romersk-katolske. Bredden i misjonssyn og tilnærming til faget missiologi eller misjonsstudier er like stor. Konferansene er spesielt interessante fordi de gir mulighet til å møte kolleger og bli kjent med personer som en ellers bare har hørt om eller lest bøker og artikler av. Gjennom konferansen blir det mulig å knytte kontakter, og i noen tilfeller også vennskapsbånd, med kolleger over hele verden. I det hele ble denne konferansen - tross store spenninger i syn - gjennomført på en meget vennskapelig og fredelig måte.

Emnet på årets konferanse, som ble holdt på et strandhotell i Port Dickson, Malaysia, var "Integrity in the Light of the Gospel: Bearing the Witness of the Spirit". Konferansen med ca. 200 deltakere var meget godt forberedt, ikke minst av generalsekretæren i IAMS, dansken og Areopagos-medarbeideren Birger Nygaard, og ble gjennomført på en svært profesjonell måte. Temaet ble belyst med to plenumsforedrag fra hver verdensdel (unntatt Nord-Amerika!), oftest fordelt på en kvinne og en mann, en romersk-katolikk og en protestant og en mer konservativ og en mer liberal

foredragsholder. Dette avspeiler i det hele opplegget i IAMS: En forsøker å skape balanse mellom de ulike grupperingene slik at alle kan føle seg inkludert. Det er ingen forsøk på å "kuppe" organisasjonen til fordel for et bestemt misjonssyn.

"Keynote-address" på åpningsdagen ble holdt av den evangelikale malaysiske misjonsteologen Hwa Yung og var et meget utfordrende innlegg i debatten om integritet i misjonen fra et asiatiske perspektiv. Daglige bibelstudier ble holdt av den anglikanske biskop Salomon fra Singapore.

Interessant "exposure-program"

På alle IAMS-konferanser er det et hovedinnslag i programmet å gjøre seg kjent med den lokale kontekst for kirke og misjon i vertslandet. I Malaysia var to dager avsatt til dette. Første dag kunne en velge ulike former for utflukter. Jeg valgte en "historisk" reise til Melaka, det gamle Malakka, hvor både kolonihistorie og misjonshistorie blir levende på en spesiell måte. Den historiske byen ved Malakka-stredet har tilhørt malayer, portugisere, hollendere, briter og igjen malaysiere over en femhundre-års periode. Herfra er det blitt drevet både katolsk og protestantisk misjon. Ikke minst var statuen av den legendariske jesuittmisjonæren til Japan, Francis Xavier, med en arm avhugget og skuende ut over byen, et sterkt minnesmerke over tidlig katolsk misjon. Det finnes fremdeles en levende menighet i byen som samles i en av de gamle kirkene.

Malaysia er et muslimsk land der majoritetsbefolkningen, malayene, stort sett er muslimer. Det forutsettes faktisk at en malay også er en muslim. Det var derfor naturlig at en dag var satt av til å besøke muslimske sentra. Malaysia, som er et moderne muslimsk land, ønsker å vise både muslimsk fromhet og økonomisk velmakt ved å bygge moderne og enorme moskeer, for eksempel nær flyplassen, som er dimensjonert for et mye større land enn Malaysia, og i nærheten av det nye regjeringshovedkvarteret. Ingen skal være i tvil om hva som er statsreligionen i landet. Mer interessant var et besøk på det internasjonale muslimske universitetet nord for Kuala Lumpur. Et imponerende campus-område med store bygg og mange tusen studenter fra hele verden. Dette er et kraftsenter innen muslimske akademiske studier. Universitetets "mission statement" omfattet også begrepet "islamisering" som ble forstått som at alle vitenskaper skulle forstås innenfor og vurderes ut fra en

muslimsk virkelighetsoppfatning, et interessant apropos til vår norske debatt om vitenskapens frihet og nøytralitet.

På universitetet ble det gjennomført en spørsmål og svar-sesjon med ledende professorer på universitet som redegjorde for sitt syn på mange spørsmål. De unngikk imidlertid mer kritiske spørsmål om muslimers muligheter til å omvende seg til andre religioner og om kvinners stilling innen islam. Senere oppdaget jeg en stor bok skrevet av en av professorene, A. M. Islam, om sharia og religionsfrihet, hvor han med stor styrke går inn for dødsstraff for muslimer som går over til andre religioner og dermed "faller fra" islam (Abm. Mahbulul Islam: *Freedom of Religion in Shariah: A Comparative Analysis*, Kuala Lumpur: A.S.Nordeen, 2002).

Det er imidlertid store ikke-malayiske minoriteter i Malaysia, ikke minst kinesere (ca. 30 %) og indere (ca. 5 %). Disse er for det meste buddhister og hinduer, men det er også blant disse folkegruppene at en finner det største antallet kristne. En savnet en virkelig "exposure" til de kristne kirkene i Malaysia, selv om det bød seg muligheter til å møte malaysiske kristne ledere på konferansen.

Nordisk representasjon

Det har tradisjonelt vært sterke nordiske og norske innslag på IAMS-konferansene. En av grunnleggerne av IAMS og livsvarig æresmedlem, professor O. G. Myklebust, som har gått bort siden siste konferanse, ble minnet sammen med andre avdøde medlemmer. Denne gangen var det bare to norske deltakere, stipendiat Kari Storstein Haug fra Misjonshøgskolen og undertegnede. Det var ingen fra Sverige, men desto mer gledelig at Finland og særlig Danmark var godt representert. Det kommer mange gode og fremtidsrettede program og prosjekter fra danske universitetsmiljøer, både i Aarhus og København, ikke minst når det gjelder studiet av religionenes rolle i dagens verden. Både professor Viggo Mortensen og lektor Hans Raun-Iversen står i spissen for spennende prosjekter. De har også evnet å knytte til seg dyktige internasjonale missiologer. Dette kan være en utfordring til norske misjonsvitenskapelige miljøer i Stavanger og Oslo når det gjelder å utvikle prosjekter som kan ta opp aktuelle utfordringer for kirke og misjon.

Nye tendenser innen misjonsforskningen

En konferanse som denne er også et sted hvor nye trender og ten-

denser i misjonsforskningen kommer til uttrykk. Dette skjer ikke minst i de mange gruppene som formes omkring ulike tema. Ingen av deltakerne har full oversikt over alt som foregår, men må velge hvor de vil engasjere seg. Et par tendenser kan en likevel spore, noe som også ble bekreftet i en sluttrapport.

Et anliggende som ble uttrykt i en gruppe hvor jeg var med, var at akademikere og praktikere må lære å snakke sammen. Det ble stilt kritiske spørsmål ved at missiologer ofte bare skriver for andre missiologer, og at deres innsikt sjelden kommer misjonspraktikerne og misjonslederne til gode. Missiologien må være for "the missionaries". Dette skal ikke innebære at det stilles lavere krav til vitenskapelighet, men at spørsmålsstillinger og forskningsresultater både må reflektere praksis og tjene praksis. Dette kan være tankevekkende ut fra de krav som nå stilles i det akademiske miljøet i Norge, om at vitenskapelige artikler bør offentliggjøres i vitenskapelige tidsskrift med "referee" for å sikre kvaliteten, og at det er slik publisering som skaffer institusjonen penger og forskeren forfremmelse. Hva med å publisere i mer populære former med tanke på "brukerne" av forskningen, misjonsledere og misjonærer?

En annen tendens som ble lagt merke til, var at etter en tid der missiologien har vært svært opptatt av religionsdialog og sosial-etikk og ofte forstått "missio Dei" nettopp i denne konteksten, er det nå igjen en større interesse for kirkens rolle i misjonen. Dette svarer til bevegelsen rundt "misjonal kirke" i Nord-Amerika og ikke minst de evangelikale og pentekostale kirkenes misjon i og fra den ikke-vestlige verden.

En tredje tendens som jeg observerte i forbindelse med et gruppemøte som ble innkalt nærmest på ad hoc-basis, var interessen for spiritualitet og den åndelige verden. Det har tidligere vært en interessegruppe i IAMS som har arbeidet med helbredelse, både medisinsk og "ved bønn", ledet av den tyske misjonsteologen Christoffer Grundmann, som nå er professor ved Valparaiso University i USA. I forlengelsen av denne gruppen har det nå oppstått en gruppe for spiritualitet hvor også spørsmål relatert til åndeverdenen og spørsmål som besettelse og eksorsisme tas opp i fullt alvor. Dette temaet, som nok for bare få år siden var nesten utenkelig som forskningstema i en akademisk forsamling som IAMS, vakte nå stor interesse. Dette sier både noe om innflytelsen fra den ikke-

vestlige verden på misjonsteologien, og noe om en mer ydmyk og åpen innstilling fra en del vestlige missiologer som tidligere var fanget av premissene til vestlig modernitet. Det skal bli spennende å følge utviklingen til dette prosjektet innen IAMS.

Feiring av hunderårsjubileet for Edinburgh 1910

Et spørsmål som dukket opp i ulike sammenhenger, var hvordan hundreårsjubileet for Edinburgh-møtet i 1910 skulle markeres. Generalsekretæren i Church of Scotland, Kenneth Ross, ønsket at skottene skulle spille en aktiv rolle og invitere til en storslått feiring i Edinburgh. Han inviterte IAMS til å spille en sentral rolle i denne sammenheng. Det kom fram mange ulike syn på konferansen, men det var tydelig at sentrale deltakere fra landene i Sør ønsker seg en markering som avspeiler at tyngdepunktet for kristenheten er flyttet dit, og at markeringen må avspeile disse kirkenes agenda og ikke den liberale vestlige kirkens agenda. På motsatt fløy kom det fram forslag om at jubileet skulle markeres ved at representanter for andre religioner skulle inviteres slik at det mer ville stå i religionsdialogens enn misjonens tegn. Det ble også et spørsmål om hvem som var "eierne" av arven fra Edinburgh 1910. I diskusjonen vil nok både den evangelikale misjonsbevegelsen representert ved World Evangelical Alliance og Lausanne-bevegelsen, og den økumeniske misjonsbevegelsen representert ved Commission on World Mission and Evangelism (før 1961 Det Internasjonale Misjonsråd), gjøre krav på Edinburgh 1910, begge med en viss rett. Spørsmålet blir jo da om det er mulig å få til en slags felles markering eller om det blir ulike markeringer på ulike steder i verden.

IAMS' fremtid

Det vil skje viktige endringer innen IAMS i årene som kommer. Organisasjonens tidsskrift *Mission Studies* får ny redaktør etter Stephen Bevans, og ansvaret for utgivelsen overtas av forlaget Brill. Samtidig slutter Birger Nygaard som generalsekretær etter eget ønske. Det gikk rykter om at sekretariatet skulle legges til det romersk-katolske universitetet i Nijmegen i Nederland, men saken var ikke endelig avklart under konferansen i Malaysia.

Neste internasjonale IAMS-konferanse skal legges til Europa i 2008, og særlig interessant er det at stedet synes å bli Budapest.

Dette avspeiler den økende interessen for missiologi som fag ved teologiske fakulteter og seminarer i det tidligere kommunistiske Øst-Europa etter at misjon var uaktuell under kommunisttiden før 1989. I denne sammenhengen kan vi også nevne etableringen av en egen organisasjon for missiologi i Øst-Europa. Sentralt i dette arbeidet står den nederlandske missiologen Anna Marie Kool, som har arbeidet i Ungarn i en årrekke, og som også ble valgt inn som europeisk representant i IAMS' styre.

Den nye lederen for IAMS er professor Darrell Whiteman fra Asbury Theological Seminary i USA. Av dem som ble valgt inn i styret, kan også nevnes Hwa Yung fra Asia og Tito Paredes fra Latin Amerika. Valgene lover godt for IAMS som et viktig organ for misjonsstudier og kontakt mellom misjonsforskere i årene som kommer. Det ville være å ønske at norske missiologer engasjerer seg sterkere som medlemmer i IAMS og får nytte og inspirasjon fra det unike globale forum for misjonsforskning som IAMS er.

The 11th International IAMS conference

Under the theme "Integrity in Light of the Gospel: Bearing the Witness of the Spirit" the International Association for Mission Studies met 31st July - 7th August 2004 in Port Dickson, Malaysia. Interesting exposure programs gave the participants opportunity to acquaint themselves with both history and present day realities of this modern Muslim nation in Asia. During the conference new emerging tendencies in mission studies could be observed: a need for more communication between missiologists and practitioners, a renewed focus on the role of the church in mission, and a growing concern that missiologists address the issue of spirituality including possession and exorcism. The tendencies witness to the impact of non-western influence on missiology. A preliminary discussion on the coming 100th anniversary of Edinburgh 1910 took place, and new leadership for IAMS was elected.

Tormod Engelsen, f. 1943, cand. theol. MF 1969, Ph.D. 1981. Misjonær i Etiopia for Norsk Luthersk Misjonssamband, lærer Fjellhaug skoler, stipendiat MF 1978-1983. Fra 1984 førsteamanuensis og fra 1998 professor i misjonsvitenskap ved MF.